

شماره ثبت: ۲۵۶۶

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب

- رد غیبت..... ۲
- فروعیات ۲
- ۲. اطلاق و عدم اطلاق نصر به شیوه‌های حرام..... ۲
- ۳. کبیره نبودن ترک رد و نصر..... ۲
- ۴. فوریت یا تأخیر نصر یا رد..... ۲
- ۵. احتمال تأثیر در وجوب رد یا دفاع..... ۳
- ۶. کفایه بودن وجوب رد یا نصر..... ۳
- ۷. مجاز نبود رد غیبت در غیبت مجاز..... ۳
- ۸. نسبت ادله وجوب رد با ادله حرمت استماع..... ۴

رد غیبت

فروعیات

در ذیل بحث رد غیبت یا دفاع از شخص غیبت شونده، فروعاتی وجود دارد. فرع اول، انواع رد بود.

۲. اطلاق و عدم اطلاق نصر به شیوه‌های حرام

نصر حتی از راه حرام نیز جایز است. مثلاً از مظلومی به وسیله دروغ، دفاع بکند. در این موارد دو وجه وجود دارد:

الف) ادله نصر اطلاق دارد؛ یعنی در راه‌هایی که حرام است، نیز اطلاق دارد. در این صورت با دو ادله با هم تراحم پیدا می‌کنند. دروغ گفتن با نصر مؤمن تراحم پیدا می‌کند. قواعد می‌گویند که اگر در جایی که انحصار به راه حرام باشد و ممدوحه‌ای در آن نباشد، به قاعده تراحم می‌رود.

ب) ادله نصر اطلاق ندارد و از شیوه‌های حرام انصراف دارد. اگر این امر را بگوییم، قطعاً به باب تراحم وارد نمی‌شود.

۳. کبیره نبودن ترک رد و نصر

بحث سوم این است که ترک نصر و رد غیبت از کبائر است یا خیر؟

جواب این است که ترک رد و نصر از کبائر نیست.

۴. فوریت یا تأخیر نصر یا رد

نصر یا رد، ممکن است فوری در مجلس صورت بگیرد و یا اینکه بعد از اتمام مجلس، رد کند. گاهی بعد از مجلس، نصر یا رد می‌کند. بحث چهارم این است که آیا فوریت در اینجا وجود دارد یا اینکه با تراخی قابل جمع است؟

قطعاً فوریت ندارد. همین که عرف بگوید دفاع کرده است، کافی است. شاید بعد از مجلس این اتفاق افتاده باشد. همین کافی است. ظاهر ادله شامل کسانی است که شنیده‌اند و در مجلس بوده‌اند و احیاناً بگوییم که خود غیبت‌کننده باید باشد. مثلاً شخصی غیبت را در قالب مقاله می‌نویسد، شخص دیگر نیز بعداً در قالب یک مقاله، جواب وی را می‌دهد.

۵. احتمال تأثیر در وجوب رد یا دفاع

بحث پنجم این است که وجوب رد یا دفاع، مقید به احتمال تأثیر است؟ یا اینکه در هر صورت باید بگوید؟

ممکن است اگر کسی دفاع بکند، اثری بر مخاطبین نگذارد. آیا این مورد نیز واجب است؟

در امر به معروف و نهی از منکر، احتمال تأثیر وجود دارد. ارتکاز عقلایی در اینجا نیز همین امر را بیان می‌کند. دفاع یا رد غیبت، یک کار عبادی نیست بلکه یک تکلیف اجتماعی است. اگر این دفاع در حفظ حیثیت شخص اثری ندارد، نباید بیان کند. البته همین که عرف بگوید این حرف، دفاع از شخص غیبت‌شونده است، کفایت می‌کند. ولی اگر عرف این را رد یا دفاع نداند، قطعاً قابل قبول نیست.

۶. کفایی بودن وجوب رد یا نصر

وجوب نصر و رد، کفایی است یا عینی است؟

به نظر می‌رسد که وجوب نصر یا رد، کفایی است. در اینجا ارتکاز عرفی وجود دارد که این وجوب را کفایی می‌داند. در اصول مشاهده کردید که اطلاق دلیل امر، اقتضای عینیت دارد. الا در جایی که دلیل بر خلاف آن باشد. گاهی تحقق و امتثال این امر، مصداقی جز این ندارد. گاهی این عقلی است. مثلاً مانعی که در کوچه قرار گرفته است، امر می‌گوید که این را بردارید. عقل می‌گوید که ابتدا همه ما مأمور هستیم که این را انجام بدهیم، اما اگر کسی برداشت، دیگر مصداقی ندارد. یا مثلاً کفن میت که وقتی میت کفن بشود، مصداقی دیگری ندارد و قضیه منتفی می‌شود؛ و گاهی نیز عرفی است. مثل رد غیبت. اینکه شارع قصد داشته باشد که همه جدا، جدا دفاع کنند، بعید است. همین که کسی دفاع کند، کفایت می‌کند.

۷. مجاز نبود رد غیبت در غیبت مجاز

رد و دفاع به جایی اختصاص دارد که غیبت‌کننده، غیبت حرامی را انجام می‌دهد. ممکن است که غیبت شخص متجاهری را انجام بدهد یا در مقام انتصار غیبت می‌کند و در کل غیبت مجاز انجام می‌دهد. در اینجا دفاع واجب نیست و ادله دفاع از این مورد انصراف دارد.

۸. نسبت ادله وجوب رد با ادله حرمت استماع

مبحث هشتم این است که نسبت ادله وجوب نصر و رد غیبت با ادله حرمت استماع چیست؟

برای این نسبت چند احتمال بیان شده است:

الف) دلیل نصر مخصص ادله حرمت استماع است. ادله ای می گوید که استماع غیبت حرام است. دلیل نصر می گوید در جایی که دفاع می کند، استماع حرام نیست.

ب) در اینجا عدم تخصیص است.

ظاهر امر، احتمال دوم است. اگر استماع در جایی حرام است، نمی تواند بگوید چون می خواهد دفاع کند، بشنود. رد، در جایی است که اگر استماع کرد یا اتفاقاً به گوش وی خورد، رد واجب است.

نهی از منکر نیز چنین است، در این امر نیز شخص نباید به مجلس گناه برود، اما اگر اتفاقاً با منکر برخورد کرد، باید نهی کند.

اگر در جایی شخص می داند غیبت می شود، نصر آن هم به این است که استماع بکند، راه دیگری جز این نیست. در اینجا همان باب تراحم است. وگرنه ادله وجوب نصر و رد، مخصص ادله حرمت استماع نیست.

از موارد بالا نتیجه می گیریم که ادله رد غیبت، استماع را جایز نمی داند. بلکه دو چیز جدا هستند.

وجوب نصر یا دفاع، مقید به جایی است که شخص مطلع باشد، اگر جایی مطلع نباشد و خود را در معرض اطلاع قرار بدهد، جایز نیست.